Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Географічний факультет

Кафедра економічної географії та екологічного менеджменту

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Декан географічного факультету
_____ Мирослав ЗАЯЧУК
31 серпня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

Економічна і соціальна географія світу

обов'язкова

Освітньо-професійна програма "Геосистеми та георизики"

Спеціальність 103 "Науки про Землю"

Галузь знань 10 "Природничі науки"

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Факультет географічний

Мова навчання українська

Чернівці, 2026 рік

Робоча програма навчальної дисципліни **"Економічна і соціальна географія світу"** складена відповідно до освітньо-професійної програми "Геосистеми та георизики" підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня освіти галузі знань 10 "Природничі науки", спеціальності 103 "Науки про Землю", затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол №6 від 31 травня 2021 року)

Розробник: **Цепенда Микола Михайлович**, асистент кафедри економічної географії та екологічного менеджменту, кандидат географічних наук, доцент

Викладач: **Цепенда Микола Михайлович**, асистент кафедри економічної географії та екологічного менеджменту, кандидат географічних наук, доцент

Погоджено із гарантом ОПП _____ **Яна ПОП'ЮК**
(підпис)

Затверджено на засіданні кафедри ***економічної географії та екологічного менеджменту***
Протокол №1 від 28 серпня 2026 року

Завідувач кафедри _____ **Валерій РУДЕНКО**
(підпис)

Схвалено навчально-методичною радою географічного факультету
Протокол №1 від 31 серпня 2026 року

Голова навчально-методичної ради _____ **Наталя АНДРУСЯК**
(підпис)

Мета навчальної дисципліни: формування у майбутніх фахівців знань щодо цілісності світового господарства, природних ресурсів, населення та економічних можливостей регіонів і найважливіших країн світу, основних елементів міжнародних економічних відносин.

Пререквізити: Основи раціонального природокористування і охорони природи, Геоекологія, Фізична географія материків і океанів.

Результати навчання:

Фахові компетентності:

ФК24. Здатність комплексного бачення генезису і розуміння перебігу небезпечних природних явищ і процесів у геосферах та аналізу поведінки населення під час екстремальних і кризових ситуацій.

ФК26. Здатність визначати специфіку і географію несприятливих і небезпечних природних явищ і процесів.

ФК27. Здатність пояснювати роль людини у змінах природного середовища і її значенні у перебігу природних небезпечних процесів і явищ.

Програмні результати навчання

ПР17. Вміти здійснювати комплексний аналіз перебігу природних небезпечних процесів і явищ.

ПР19. Вміти визначати й аналізувати географічну специфіку природних небезпечних процесів і явищ.

ПР20. Вміти обґрунтовувати роль людини у перебігу несприятливих природних процесів і явищ та їхні наслідки.

Опис навчальної дисципліни
Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	3	5-й	3	90	26	14			50		іспит

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Змістовий модуль 1. Основи економічної та соціальної географії світу												
Тема 1. Вступ до економічної та соціальної географії світу	7	2	1			4						
Тема 2. Політична карта світу: історичний розвиток та сучасний стан	10	3	2			5						
Тема 3. Демографічні процеси та їх вплив на розвиток світового господарства	7	2	1			4						
Тема 4. Розвиток соціальної сфери у світовій економіці	7	2	1			4						
Тема 5. Ресурсний потенціал сучасного світу	7	2	1			4						
Тема 6. Соціально-економічні особливості світових регіонів	7	2	1			4						
Разом за змістовим модулем 1	45	13	7			25						
Змістовий модуль 2. Економічні та соціальні виклики сучасного світу												
Тема 7. Глобалізація та регіоналізація світової економіки	7	2	2			3						
Тема 8. Транснаціональні корпорації та їх роль у світовій економіці	7	2	1			4						
Тема 9. Світова торгівля і міжнародні економічні зв'язки	7	2	1			4						

Тема 10. Фінансова географія світової економіки	7	2	1			4						
Тема 11. Географія інновацій та інформаційного суспільства	7	2	1			4						
Тема 12. Глобальні проблеми людства та шляхи міжнародної співпраці	10	3	1			6						
Разом за змістовим модулем 2	45	13	7			25						
Усього годин	**90**	**26**	**14**			**50**						

Тематика лекційних занять з переліком питань

№ з/п	Назва теми з основними питаннями
Змістовий модуль 1. Основи економічної та соціальної географії світу	
1	**Тема 1.** Вступ до економічної та соціальної географії світу 1. Сутність економічної та соціальної географії світу. 2. Понятійно-термінологічний та методичний апарат економічної та соціальної географії. Міждисциплінарні зв'язки. 3. Історія становлення.
2	**Тема 2.** Політична карта світу: історичний розвиток та сучасний стан 1. Основні поняття. 2. Формування політичної карти світу. 3. Сучасна політична карта світу.
3	**Тема 3.** Демографічні процеси у світі та їхній вплив на світову економіку 1. Сучасні демографічні тренди. 2. Вплив демографічних процесів на світову економіку. 3. Регіональні демографічні проблеми та їхній економічний вплив. 4. Демографічні виклики та можливості для глобальної економіки.
4	**Тема 4.** Розвиток соціальної сфери у світовій економіці 1. Соціальна сфера як складова світового господарства: структура та основні елементи. 2. Якість життя населення, показники рівня соціального розвитку та міжнародні індекси. 3. Вплив глобалізаційних процесів на соціальний розвиток країн і регіонів.
5	**Тема 5.** Ресурсний потенціал сучасного світу 1. Поняття ресурсного потенціалу та його класифікація (природні, трудові, інтелектуальні ресурси). 2. Просторові відмінності забезпеченості ресурсами у світі. 3. Використання ресурсного потенціалу та глобальні проблеми його раціонального використання.
6	**Тема 6.** Соціально-економічні особливості світових регіонів 1. Загальні підходи до регіоналізації світу та критерії виокремлення макрорегіонів. 2. Соціально-економічні особливості розвинених країн та країн, що розвиваються. 3. Характеристика окремих регіонів світу (Європа, Азія, Америка, Африка, Австралія та Океанія).
Змістовий модуль 2. Економічні та соціальні виклики сучасного світу	
7	**Тема 7.** Глобалізація та регіоналізація світової економіки 1. Етапи та форми глобалізації світової економіки. 2. Регіоналізація: причини та прояви (економічні блоки, союзи). 3. Взаємодія та конфлікти між глобалізацією і регіоналізацією. 4. Вплив на національні економіки та міжнародну торгівлю.
8	**Тема 8.** Транснаціональні корпорації та їх роль у світовій економіці 1. Етапи розвитку та поширення ТНК. 2. Роль ТНК у глобалізації економіки (інвестиції, торгівля, технології). 3. Вплив ТНК на економіки країн (позитивні та негативні аспекти). 4. ТНК та міжнародна політика: регулювання, конкуренція та співпраця.
9	**Тема 9.** Світова торгівля і міжнародні економічні зв'язки 1. Основні тенденції світової торгівлі (обсяги, структури, напрямки). 2. Міжнародні економічні організації (СОТ, МВФ, Світовий банк) та їх роль у регулюванні торгівлі. 3. Вплив глобалізації на міжнародні економічні зв'язки. 4. Виклики та можливості для світової торгівлі (торговельні війни, регіональні угоди).

10	**Тема 10.** Фінансова географія світової економіки 1. Поняття фінансової географії та її місце у системі економічної географії. 2. Міжнародні фінансові центри, їх просторове розташування та роль у світовій економіці. 3. Міжнародні фінансові організації та глобальні інвестиційні потоки.
11	**Тема 11.** Географія інновацій та інформаційного суспільства 1. Інноваційна діяльність та науково-технічний прогрес як фактори просторового розвитку. 2. Географія провідних науково-технічних центрів світу та регіональні відмінності. 3. Формування інформаційного суспільства і його вплив на соціально-економічні процеси.
12	**Тема 12.** Глобальні проблеми людства та шляхи міжнародної співпраці 1. Класифікація та характеристика глобальних проблем людства. 2. Екологічні, енергетичні, продовольчі та соціальні виклики сучасності. 3. Міжнародна співпраця у подоланні глобальних проблем та роль міжнародних організацій.

Тематика практичних занять із завданнями

№ з/п	Назва теми (завдання)
Змістовий модуль 1. Основи економічної та соціальної географії світу	
1	Понятійно-термінологічний та методичний апарат (знайти у довідковій літературі та законспектувати визначення основних термінів і понять, а також методи досліджень, що використовуються у економічній та соціальній географії та країнознавстві)
2	Аналіз політичної карти світу: історичні та сучасні зміни (скласти таблицю "Країни світу: регіональний розріз", в якій відобразити назви країн світу, що входять до кожного регіону, а також їхніх столиць)
3	Аналіз демографічних даних: міграція та урбанізація (зібрати дані про міграцію та урбанізацію для обраного регіону або країни; проаналізувати тенденції та фактори, що впливають на міграційні процеси та рівень урбанізації; підготувати короткий звіт з висновками та візуалізаціями даних (графіки, діаграми))
4	Аналіз показників розвитку соціальної сфери у країнах світу (за статистичними джерелами (ООН, Світовий банк, UNDP) зібрати показники якості життя (HDI, рівень освіти, тривалість життя) для 5 країн різних регіонів; побудувати порівняльну таблицю та зробити висновки про просторові відмінності; написати короткі висновки (0,5–1 стор.) про роль соціальної сфери у розвитку економіки країн).
5	Порівняльна оцінка ресурсного забезпечення країн світу (у довідковій літературі знайти визначення понять "природні ресурси", "трудові ресурси", "інтелектуальний потенціал"; підібрати приклади 3 країн з різними рівнями ресурсного забезпечення (високий, середній, низький); скласти таблицю "Тип ресурсу – приклади країн – вплив на економічний розвиток").
6	Характеристика соціально-економічного розвитку макрорегіонів світу (обрати один макрорегіон світу (Європа, Азія, Америка, Африка, Австралія та Океанія); описати його соціально-економічні характеристики (населення, ВВП, структура господарства, основні проблеми); підготувати коротке порівняння з іншим регіоном світу (сильні та слабкі сторони)).
Змістовий модуль 2. Економічні та соціальні виклики сучасного світу	
7	Вплив глобалізації на регіональні економіки (вибрати регіон і зібрати дані про його економічний розвиток; проаналізувати, як глобалізаційні процеси (торгівля, інвестиції, технології) впливають на економіку обраного регіону; підготувати короткий звіт з висновками та рекомендаціями)

8	Роль транснаціональних корпорацій у розвитку регіону (обрати ТНК та регіон/країну для дослідження; зібрати дані про діяльність ТНК в обраному регіоні (інвестиції, створення робочих місць, вплив на локальні ринки); проаналізувати позитивні та негативні аспекти діяльності ТНК)
9	Аналіз світової торгівлі: торгові потоки та організації (вибрати регіон або країну для аналізу; зібрати дані про основні торгові партнери, експортно-імпортні потоки та товари; вивчити роль міжнародних торгових організацій (СОТ, регіональні блоки) у регулюванні торгівлі; підготувати аналітичний звіт з діаграмами та висновками щодо впливу організацій на торгівлю)
10	Дослідження світових фінансових центрів і міжнародних інвестиційних потоків (визначити основні світові фінансові центри (Нью-Йорк, Лондон, Токіо, Франкфурт, Гонконг); на основі статистики проаналізувати розподіл міжнародних інвестицій між регіонами; скласти схему "Світові фінансові потоки" та зробити висновок про роль фінансових центрів у світовій економіці).
11	Вивчення інноваційних центрів світу та розвитку інформаційного суспільства (визначити провідні країни світу за інноваційним розвитком (за Глобальним інноваційним індексом)); підібрати приклади інноваційних центрів (Силіконова долина, Токіо, Бангалор); підготувати коротке повідомлення (1 стор.) про вплив інформаційних технологій на економіку та суспільство).
12	Аналіз глобальних проблем сучасності та міжнародних механізмів їх вирішення (скласти перелік глобальних проблем сучасності та дати їх коротку характеристику; визначити 3 міжнародні організації (ООН, ВООЗ, ЮНЕСКО чи інші), що займаються їх розв'язанням, описати їхню діяльність; підготувати схему або таблицю "Глобальна проблема – прояв – шляхи подолання – міжнародна співпраця").

Завдання для самостійної роботи студентів

№ з/п	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин
1	Вступ до економічної та соціальної географії світу	Скласти план-конспект теми "Предмет і завдання економічної та соціальної географії світу" з визначенням основних понять	4
2	Політична карта світу: історичний розвиток та сучасний стан	Підготувати схему основних етапів формування політичної карти світу	5
3	Демографічні процеси у світі та їхній вплив на світову економіку	Скласти структурно-логічну схему "Головні демографічні процеси та їх наслідки для економіки"	4
4	Розвиток соціальної сфери у світовій економіці	Скласти план-конспект теми "Соціальна сфера та її роль у світовій економіці" з характеристикою основних показників розвитку (HDI, освіта, охорона здоров’я)	4
5	Ресурсний потенціал сучасного світу	Підготувати реферативний огляд на тему "Ресурсний потенціал світу" з визначенням видів ресурсів (природні, трудові, інтелектуальні) та прикладами їх використання у різних країнах	4
6	Соціально-економічні особливості світових регіонів	Скласти порівняльну таблицю "Основні соціально-економічні показники" для двох обраних макрорегіонів світу та зробити висновки щодо їхніх відмінностей	4

7	Глобалізація та регіоналізація світової економіки	Підготувати таблицю "Основні прояви глобалізації та регіоналізації у світовій економіці"	3
8	Транснаціональні корпорації та їх роль у світовій економіці	Скласти коротку характеристику транснаціональних корпорацій (визначення, риси, роль) у вигляді тез або опорного конспекту	4
9	Світова торгівля і міжнародні економічні зв'язки	Створити схему "Структура та роль світової торгівлі в міжнародних економічних відносинах"	4
10	Фінансова географія світової економіки	Підготувати коротке повідомлення на тему "Світові фінансові центри" з описом їх географічного розташування та ролі у глобальній економіці	4
11	Географія інновацій та інформаційного суспільства	Скласти конспект теми "Географія інновацій" із зазначенням провідних країн-лідерів за інноваційним розвитком та прикладами інноваційних регіонів світу	4
12	Глобальні проблеми людства та шляхи міжнародної співпраці	Скласти таблицю "Глобальні проблеми – прояви – шляхи подолання – міжнародні організації" та зробити висновки щодо ролі міжнародної співпраці	6
	ВСЬОГО		**50**

Методи навчання

1. Лекція
2. Бесіда та дискусія.
3. Практична робота.
4. Візуально-ілюстративні методи (картографічний метод, метод схем і діаграм, аналіз статистичних даних).
5. Самостійна робота з підручниками та науковими джерелами.

Система контролю та оцінювання

Методи контролю

1. Контроль за освоєння лекційного і самостійного опрацювання теоретичного матеріалу здійснюється на основі модульного (письмового) фронтального опитування, в тому числі – тестування.
2. Контроль засвоєння знань та набуття вмінь і навичок при виконанні практичних робіт здійснюється шляхом їх поточної перевірки.
3. Матеріал для самостійної роботи студентів, який передбачений в темі практичного заняття одночасно із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті.

Підсумкова оцінка (оцінка за іспит) з навчальної дисципліни виставляється на основі суми рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності. Максимальна кількість балів (рейтингова оцінка) становить 100 балів і є сумою оцінок, які може отримати студент за два змістовні модулі (модульне тестування та оцінювання виконаних практичних робіт). Підсумкова оцінка виставляється за сумою всіх отриманих балів згідно зазначеної шкали оцінювання.

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль здійснюється під час виконання практичних робіт і має на меті перевірку знань здобувачів вищої освіти з окремих тем. Оцінки виставляються у балах, що зазначаються перед виконанням практичної роботи та у робочій навчальній програмі. Оцінки (бали) за самостійну роботу виставляються за її письмове виконання в день написання модульного контролю, або за індивідуально виконане письмове завдання.

Іспит – форма підсумкового контролю, яка передбачає перевірку розуміння здобувачем вищої освіти теоретичного та практичного програмного матеріалу з усієї дисципліни, здатності творчо використовувати здобуті знання та вміння, формувати власне ставлення до певної проблеми.

Критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітньої компоненти.

Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль знань студента. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та інших видів занять, самостійної роботи і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (*аудиторна та самостійна робота*)														Іспит	Сума
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2								
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	КР1	Т7	Т8	Т9	Т10	Т11	Т12	КР2	40	100
4	4	4	4	4	4	6	4	4	4	4	4	4	6		

Т1, Т2 ... Т6 – теми змістових модулів,
КР – модульні контрольні роботи.

Загальна кількість балів, яку студент може отримати у процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (іспиту).

Кількість балів за кожну тему виводиться із суми поточних видів контролю. Максимальна оцінка, яку може отримати здобувач, за одну тему – 4 бали – це сума оцінок за виконання практичної роботи (максимально – 3 бали) і самостійної роботи (максимально – 1 бал).

Кількість балів за змістовий модуль дорівнює сумі балів, отриманих за навчальні елементи даного модуля. Максимальна кількість балів складає: за перший змістовий модуль – 30 (24 бали за теми 1-6 і 6 балів – за модульну контрольну роботу); за другий змістовий модуль – 30 балів (24 бали за теми 7-12 і 6 балів – за модульну контрольну роботу).

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90–100)	відмінно
Добре	B (80–89)	дуже добре
	C (70–79)	добре
Задовільно	D (60–69)	задовільно
	E (50–59)	достатньо
Незадовільно	FX (35–49)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
	F (1–34)	незадовільно (з обов’язковим самостійним опрацюванням освітнього компоненту до перескладання)

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Охарактеризуйте процес становлення економічної та соціальної географії, починаючи від античності до сучасності, і виділіть основні етапи її розвитку.
2. Які методи використовуються в економічній та соціальній географії для вивчення регіональних особливостей та просторових явищ?
3. Поясніть, як економічна і соціальна географія може сприяти розв'язанню глобальних проблем, таких як нерівномірність розвитку, екологічні виклики та міграційні процеси.
4. Який внесок видатних українських учених, таких як К.Г. Воблий та А.С. Синявський, у розвиток економічної та соціальної географії?
5. Опишіть основні аспекти, які вивчає економічна географія, зокрема промисловість, сільське господарство, транспорт та міжнародну торгівлю.
6. Яке значення сучасних тенденцій в економічній та соціальній географії, зокрема дослідження урбанізації, регіональних диспропорцій та технологічних змін?
7. Розкрийте значення соціальної географії у вивченні демографічних процесів, міграції та урбанізації.
8. Які основні поняття використовуються у понятійно-термінологічному апараті економічної та соціальної географії? Наведіть приклади.
9. Проаналізуйте міждисциплінарні зв'язки економічної та соціальної географії з іншими науками, такими як фізична географія, демографія, економічна теорія.
10. Які сучасні глобальні проблеми вивчає економічна і соціальна географія, та як їх дослідження може допомогти у вирішенні цих проблем?
11. Які основні форми організації державної території та як вони відрізняються?
12. Опишіть поняття анклавів та ексклавів і наведіть приклади таких територій у світі.
13. Які етапи виділяють у формуванні політичної карти світу та які їх основні характеристики?
14. Розкрийте сутність сучасної політичної карти світу і поясніть, чому вона є динамічною.
15. Який вплив мала епоха Великих географічних відкриттів на формування політичної карти світу?
16. Поясніть, що таке "делімітація" та "демаркація" кордонів і чому ці процеси є важливими.
17. Охарактеризуйте поняття економічної зони на морі та опишіть її значення для сучасних держав.
18. Які є приклади країн-архіпелагів і які політико-географічні особливості мають такі держави?

19. Проаналізуйте роль міжнародних організацій, таких як ООН, у процесі розпаду колоніальних систем.
20. Які види державних кордонів існують за їх морфологічними ознаками?
21. Які демографічні тренди в сучасному світі є найбільш помітними, і як вони впливають на економіку розвинених країн?
22. Опишіть вплив низької народжуваності на економіку країн Європейського Союзу.
23. Які чинники сприяють зниженню рівня народжуваності у розвинених країнах, і які це має наслідки для їхнього економічного розвитку?
24. Розкрийте поняття демографічного дивіденду та поясніть, як його можуть використати країни з високим приростом населення.
25. Який вплив мають міграційні процеси на економіку країн-імпортерів робочої сили, таких як США та Німеччина?
26. Охарактеризуйте наслідки старіння населення для ринку праці та пенсійних систем у розвинених країнах.
27. Які регіони світу стикаються з депопуляцією, і які економічні проблеми це викликає?
28. Поясніть, як зростання населення у країнах Африки впливає на їхні економічні перспективи.
29. Який зв’язок існує між старінням населення та зростанням витрат на охорону здоров’я? Наведіть приклади.
30. Проаналізуйте роль трудової міграції в підтримці економічного зростання країн з високим рівнем старіння населення.
31. Опишіть основні етапи глобалізації та поясніть, як кожен з них вплинув на розвиток світової економіки.
32. Які причини стимулюють країни до участі в процесах регіоналізації?
33. Розкрийте сутність регіоналізації та наведіть приклади основних економічних блоків та їхню роль у світовій економіці.
34. Які суперечності виникають між глобалізацією та регіоналізацією у сучасному світі?
35. Поясніть, як глобалізація впливає на національні економіки, зокрема на їхню залежність від зовнішніх ринків.
36. Охарактеризуйте вплив фінансової глобалізації на розвиток міжнародних фінансових ринків.
37. Який вплив має регіоналізація на міжнародну торгівлю та конкурентоспроможність країн?
38. Охарактеризуйте позитивні та негативні аспекти впливу глобалізації на менш розвинені країни.
39. Які форми глобалізації, крім економічної, виділяють сучасні дослідники? Наведіть приклади.
40. Проаналізуйте взаємозв'язок між глобалізацією та регіоналізацією і поясніть, як вони можуть доповнювати один одного.
41. Які етапи можна виділити в історії розвитку транснаціональних корпорацій (ТНК)? Наведіть приклади компаній, що активно діяли на кожному з етапів.
42. Які основні економічні переваги та ризики виникають для країни, яка приймає іноземні інвестиції від ТНК?
43. Опишіть роль ТНК у поширенні нових технологій у світовій економіці. Як вони сприяють розвитку інновацій у країнах присутності?
44. Поясніть, як діяльність ТНК може вплинути на рівень зайнятості та кваліфікацію працівників у приймаючих країнах.
45. Наведіть приклади соціально відповідальної діяльності ТНК (Corporate Social Responsibility) та поясніть, чому це важливо для їхнього іміджу.
46. Чому діяльність ТНК потребує міжнародного регулювання? Які організації та механізми можуть бути задіяні для контролю діяльності ТНК?

47. Порівняйте позитивні та негативні аспекти впливу ТНК на екологічний стан країн присутності. Наведіть приклади позитивного впливу та потенційних проблем.
48. Як ТНК сприяють розвитку міжнародної торгівлі? Поясніть, як формування глобальних ланцюгів постачання впливає на світову економіку.
49. Проаналізуйте, як ТНК використовують цінову конкуренцію для утримання ринкової частки. Як це впливає на місцевий бізнес у країнах, де присутні ТНК?
50. На прикладі конкретної ТНК (наприклад, Nestlé, Apple або Samsung) опишіть її діяльність у різних країнах. Які стратегічні цілі та соціальні проєкти реалізує ця компанія?
51. Які основні фактори сприяють зростанню обсягів світової торгівлі у XXI столітті?
52. Назвіть і коротко охарактеризуйте роль Світової організації торгівлі (СОТ) у регулюванні міжнародної торгівлі.
53. Які основні виклики, пов’язані з глобалізацією, впливають на міжнародні економічні зв'язки?
54. Проаналізуйте переваги та недоліки регіональних торговельних угод для країн-учасниць.
55. Опишіть вплив торговельних війн на світову економіку. Наведіть конкретний приклад з останніх років.
56. У чому полягає роль Світового банку в підтримці економічного розвитку країн? Які програми або ініціативи ви можете навести як приклади?
57. Дайте визначення глобальних виробничих ланцюгів і поясніть, чому вони стали важливим елементом світової торгівлі.
58. Як зростання електронної комерції впливає на міжнародну торгівлю та які перспективи вона відкриває?
59. Проведіть порівняльний аналіз ролі МВФ і Світового банку в підтримці світової економіки.
60. Розгляньте екологічні та соціальні стандарти як сучасні виклики для світової торгівлі. Як вони впливають на торгівельну політику країн?

Зарахування результатів неформальної освіти

Відповідно до "Порядку визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти" (протокол №16 від 25 листопада 2024 року) (https://media.chnu.edu.ua/media/4g5fzssb/poriadok-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-ta-abo-informalnoi-osvity.pdf) здобувачі освіти мають можливість на зарахування окремих видів робіт в рамках ОК на основі результатів, отриманих шляхом неформальної та/або інформальної освіти.

Рекомендована література:
Базова (основна)

1. Безуглий В.В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: ВЦ "Академія", 2005. 704 с.
2. Безуглий В.В., Козинець С.В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: Навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ: ВЦ «Академія», 2007. 688 с.
3. Гусєва Н.В. Регіональна економічна і соціальна географія: Америка. Австралія та Океанія. Африка: навчально-методичний посібник. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2024. 168 с. URL: http://soc-econom-region.univer.kharkov.ua/wp-content/uploads/2017/07/Посібник-РЕСГ.pdf
4. Ємчук Т.В., Цепенда М.М. Транспортні хаби як нові центри глобального впливу. Економіка та суспільство. 2025. № 79. С.837-845. URL: https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/12995 https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-141
5. Кузик С., Котик Л., Ванда І. Регіональна економічна і соціальна географія світу (розвинені країни): навч. Посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 148 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Kuzyk_Stepan/Rehionalna_ekonomichna_i_sotsialna_heohrafiia_svitu_rozvyneni_krainy.pdf
6. Соціально-економічна географія світу. Регіони і країни: Європа [Текст]: навч. посіб. / Ігор Смаль, Олена Харченко ; Ніжин. держ. ун-т ім. Миколи Гоголя. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2013. 499 с.
7. Соціально-економічна географія світу: загальна характеристика [Текст]: навч. посіб. / Ігор Смаль ; Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя. Ніжин: Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2011. 34 с. URL: https://www.calameo.com/read/001758327abac69d838a0
8. Цепенда М.М. Суверенні держави світу: суспільно-географічний довідник. Чернівці: ЧНУ ім. Ю.Федьковича, 2018. 226 с. URL: https://www.researchgate.net/publication/339774885_Suverenni_derzavi_svitu_suspilno-geograficnij_dovidnik
9. Цепенда М.М., Ємчук Т.В. Використання міжнародних рейтингів та статистичних баз даних у вивченні суспільної географії. Innovative Approaches in Modern Science and Technology: Collection of Scientific Papers "International Scientific Unity" with Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Conference. March 26-28, 2025. Lisbon, Portugal. С.81-83. URL: https://isu-conference.com/wp-content/uploads/2025/03/Lisbon_Portugal_26.03.25.pdf
10. Цепенда М.М., Ємчук Т.В. Методичні особливості дослідження цифрової трансформації країн та регіонів світу. Географія та туризм: науковий журнал. / ред. кол.: Запотоцький С.П. (гол. ред.) та ін. К.: Альфа-ПІК, 2025. Вип. 78. С.32-39. URL: https://doi.org/10.17721/2308-135X.2025.78.32-39
11. Цепенда М.М., Цепенда Н.Р. Методика регіонального аналізу глобальних урбанізаційних процесів з використанням відкритих даних. Collection of Scientific Papers with the Proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Conference «From Ideas to Solutions: Innovations in Science and Technology» (April 21-23, 2025. London, United Kingdom). European Open Science Space, 2025. 51-53 p. URL: https://www.eoss-conf.com/arkhiv/from-ideas-to-solutions-innovations-in-science-and-technology-21-04-25/
12. Цепенда М.М., Цепенда Н.Р. Міжнародна статистика як чинник формування сучасних уявлень про глобальні регіони. Modern Trends in the Development of Economy, Technology and Industry: Collection of Scientific Papers “International Scientific Unity” with Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference. April 9-11, 2025. Toronto, Canada. 129-132 p. URL: https://isu-

conference.com/en/archive/modern-trends-in-the-development-of-economy-technology-and-industry-09-04-25/
13. Шаблій О. Суспільна географія: у двох кн. Книга перша. Проблеми теорії, історії та методики дослідження: [Вибрані праці]. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 814 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Shablii_Oleh/Suspilna_heohrafiia_Knyha_1_Problemy_teorii_istorii_ta_metodyky_doslidzhennia.pdf?PHPSESSID=sbuce2utuu9877b939vpn7jar0
14. Юрківський В.М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни. Київ: Либідь, 2000. 416 с.
15. Berglee, R. World regional geography: people, places, and globalization. Boston, MA: FlatWorld, 2018. URL: https://scholar.flatworldknowledge.com/books/30876/preview
16. Finlayson, C. (2016). World Regional Geography. 228 p. URL: https://caitiefinlayson.com/WRGTextbook.pdf
17. Fouberg, E., Moseley, W. (2017). Understanding World Regional Geography (2nd ed.). Wiley. URL: https://www.perlego.com/book/3866440/understanding-world-regional-geography-pdf
18. Pulsipher, L.M., Johansson, O.B. (2020). World Regional Geography: Global Patterns, Local Lives. Сполучені Штати Америки: Macmillan Learning. 625 p.

Допоміжна

1. Вступ до економічної і соціальної географії / А. П. Голіков, Я. Б. Олійник, А. В. Степаненко. Київ: Либідь, 1996. 320 с.
2. Масляк П.О., Олійник Я.Б., Степаненко А.В. Словник-довідник учня з економічної і соціальної географії світу. Київ: Лібра, 1996. 328 с.
3. Юрківський В.М. Країни світу. Київ: Либідь, 1999. 368 с.
4. Безуглий В.В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: ВЦ «Академія», 2005. 704 с.
5. Економічна і соціальна географія світу. Підручник. Вид. 2-е / За ред. Є. П. Качана. Тернопіль: Астон, 1999. 368 с.
6. Економічна і соціальна географія світу: підручник для 10 кл. загальноосвітніх навч. закладів / Б. П. Яценко [та ін.] ; за заг. ред. Б. П. Яценка. - 5-е вид. Київ: Наш час, 2013. 472 с.
7. Економічна і соціальна географія світу. Підручник / За ред. Б. Яценка. Київ: Арт.Ек, 1997. 246 с.
8. Соціально-економічна географія світу / За ред. С. П. Кузика. Тернопіль: Підручники і посібники, 1998. 256 с.
9. Соціально-економічна географія світу. Загальна частина / О. Шаблій [та ін.] ; ред. С. Кузик. - 2.вид., перероб. і доп. Тернопіль: Підручники & посібники, 1998. 263 с.

Інформаційні ресурси

1. Countryeconomy: веб-сайт. URL: https://countryeconomy.com
2. Econ Stats: The Economic Statistics and Indicators Database: веб-сайт. URL: http://www.economywatch.com/economic-statistics
3. Eurostat: веб-сайт. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/data/database
4. Human Development Reports: веб-сайт. URL: https://hdr.undp.org
5. International Labour Organization: веб-сайт. URL: https://www.ilo.org/global/statistics-and-databases/lang--en/index.htm
6. NationMaster: веб-сайт. URL: https://www.nationmaster.com

7. The International Monetary Fund (IMF): веб-сайт. URL: https://www.imf.org
8. The Observatory of Economic Complexity: веб-сайт. URL: https://atlas.media.mit.edu
9. The World Factbook: веб-сайт. URL: https://www.cia.gov/the-world-factbook/
10. Trading Economics: веб-сайт. URL: https://tradingeconomics.com
11. World Bank Open Data: веб-сайт. URL: https://data.worldbank.org

Політика академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні освітнього компонента регламентовано чинними документами ЧНУ:

- «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yuriia-fedkovycha/

- «Положення про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyiavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/

- «Політика використання штучного інтелекту в Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polityka-vykorystannia-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/

Використання здобувачами освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань:

- допускається за умови дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов’язаний зазначити факт і спосіб його застосування);

- не допускається використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з метою порушення вимог академічної доброчесності;

- додаткові обмеження чи вимоги щодо використання ШІ можуть визначатися викладачем в освітньому процесі для конкретних видів навчальної діяльності відповідно до особливостей дисципліни.